

Torsdag med THORS

23.9.82

SÄLJSTÄLLE tycker prof. Thors att vi kunde ha i stället för det osvenskt klingande försäljningspunkt.

En frågande vill veta, om ordet **beskratta** är gångbart.

I en tidningstext nyligen hette det att en medverkande i en balett gjorde en **beskrattad entré**. Ordet **beskratta** finns inte i normal svenska, men det har tidigare funnits i en betydelse som kommer det nutida **bele** nära, alltså "skratta åt någon eller något" (därför att man finner personen eller saken löjlig). Just därför att **beskratta** så lätt fattas i en negativ betydelse, tycker jag att det är mindre lämpligt i texten — om jag förstår saken rätt, så skrattade publiken helt enkelt därför att den tyckte att den uppträdande beredde den nöje, var rolig att se. Jag skulle därför uttrycka det hela annorlunda, t.ex. "X' entré framkallade skrattalvor".

En frågeställare i Sverige ger uttryck för förvåning över ett par ord. Det ena är **försäljningspunkt**, det andra **haltpunkt**. De två orden har olika ålder och olika bakgrund.

Försäljningspunkt är en direkt översättning av det finska **myyntipiste**, som är vanligt i nutida finska. Ordet är klart osvenskt och delar den stämpeln med vissa andra sammansättningar med **-punkt**, vilka dock är mer sällsynta. Det svenska **punkt** passar inte i beteckningar för affärer o.dyl. I stället för "försäljningspunkt" skulle jag föreslå **försäljningsställe**.

(Men — låt mig vara djärv och föreslå ett, såvitt jag vet, nytt ord, kortare än **försäljningsställe**: **säljställe**. Det har i modern svenska börjat dyka upp sådana bildningar med **sälj-**. Här är alltså ett till).

.11

Haltpunkt är äldre, känt sedan 1880-talet. Det är ett finlands-svenskt ord, bildat efter tyskans **Haltepunkt**. I Sverige talar man om **hållplats**, och det är ju vanligt också hos oss.

En annan frågande diskuterar orden **ålderdomshem** och **åldringshem**. Han tycker att **ålderdomshem** är dålig svenska, och han föredrar avgjort **åldringshem**.

Låt oss bortse från det faktum, att

ålderdomshem är den brukliga termen i Sverige. Men för övrigt: ger **åldringshem** några andra associationer än **ålderdomshem**? Bägge orden talar om att det är gamla som bor på hemmet. Möjligt är, att någon av den orsaken kommer fram med ett helt annat ord. Tillsvidare tycker jag vi kan godta bägge orden, **åldringshem** och **ålderdomshem**.

□

Till slut några ord om en fråga som är aktuell i Österbotten just nu. För ungefär en månad sedan upptäckte några intresserade en runinskrift i Vörå, norr om Vasa. Det frågas, vad experterna anser om den. En känd runforskare från Göteborg docent Evert Salberger kom till den uppfattningen, att ritningen är från gammal tid, från 1000- eller början av 1100-talet. Lars Huldén har också studerat inskriften och kommit till ungefär samma uppfattning, ehuru han inte helt utesluter möjligheten, att den kunde vara en sentida efterbildning. Det tycks dock finnas stora möjligheter för att vi faktiskt har en äkta ristning.

Flera frågor måste stå över till nästa gång.

Carl-Eric Thors